

Inwoners maken en kiezen cultuurvisie

Vooraf

Citaat uit het initiatiefvoorstel vastgesteld door de gemeenteraad van Hellendoorn op 18 april 2017: "Het productieteam zal in de communicatie meenemen dat inwoners de nieuwe cultuurvisie vaststellen. Zij zullen inwoners enthousiasmeren om mee te doen aan het besluitvormingsproces.(...) Afhankelijk van het aantal en type mensen dat zich aanmeldt, zal het kernteam afwegen of dit een goede afspiegeling is van de samenleving of dat nog aanvullende acties nodig zijn. Uiteindelijk zal een nader vast te stellen groep inwoners uit onze gemeente een besluit nemen over de nieuwe cultuurvisie (...)"

1 Mensen en organisaties in het besluitvormingsproces

Cultuurverbinders zijn inwoners van gemeente Hellendoorn die binding hebben met cultuur of de CultuurCaravaan een warm hart toe dragen vanuit welke rol dan ook. Het zijn mensen die weer mensen aandragen waardoor de groep van betrokkenen bij dit project groeit en draagvlak krijgt. Van Joop, Anja, Jos, jongeren die een plek voor graffiti willen of een meneer die vindt dat Klompendans moet terugkomen in het programma van cultuur tot een oudere dame die niets met cultuur heeft maar graag haar mening wil komen geven op de keuzebijeenkomst.

Team van deskundigen, met lokale kennis, beoordeelt ideeën en suggesties op het gebied van cultuur op de mate van haalbaarheid en organisatiekracht. Niet op inhoud. Het brengt de onderwerpen onder in een ABCD-indeling (zie 2.1). Het zorgt voor maximaal 16 onderwerpen en bepaalt waarover de Bonte Honderd gaan besluiten.

Het team van deskundigen bestaat uit circa 5 Hellendoorners met kennis van en ervaring met het organiseren van cultuurevenementen/activiteiten. Het zijn kleine en grote cultuurorganisatoren.

Bonte Honderd zijn honderd inwoners uit de gemeente Hellendoorn die op de keuzebijeenkomst besluiten gaan nemen. De Bonte Honderd bestaan uit 50 inwoners die zich actief aanmelden tijdens de cultuurcaravaan en 50 inwoners door loting waarbij gelet wordt op een verdeling over de kernen, leeftijd en m/v verhouding.

Keuzebijeenkomst waarop de Bonte Honderd op basis van een intensieve gezamenlijke dialoog hun keuzes maken voor de belangrijkste cultuuronderwerpen voor 2018 en langere termijn. Dit gebeurt aan de hand van een keuzewerkvorm. De bijeenkomst is gepland op 20 januari 2018.

Productieteam richt zich op de organisatie van het proces van de cultuurvisie: de vorm, de grote keuzes, roept mensen en verenigingen op, bereidt de caravaan voor, gaat in gesprek met inwoners en denkt en doet mee met het actief verder brengen van onderwerpen en ideeën. Ook na de caravaanperiode, in 2018. Het is een gemengde groep: inwoners, raadsleden, cultuurprofessionals, ondersteund door ambtenaren.

Kernteam bestaat uit onder meer raadsleden, wethouder Cultuur, de projectleider en een vertegenwoordiger namens provincie Overijssel en heeft als taak om het proces te bewaken.

2 De caravaan trekt rond

De caravaan zorgt voor twee 1-dimensionale opbrengsten:

1. ideeën/onderwerpen/activiteiten op gebied van lokale cultuur, en
 2. overzicht van mensen en organisaties die betrokkenheid hebben met lokale cultuur.
- En natuurlijk nog veel meer, zoals nieuwe netwerken, andere beleidsvorming, etc.

Dat levert een bonte verzameling aan onderwerpen en mensen op. Beide (onderwerpen én mensen) doen mee aan de vervolgstap, namelijk een keuzebijeenkomst.

2.1 Onderwerpen/Ideeën

De onderwerpen/ideeën die inwoners presenteren tijdens de festivalweek, daartoe verleid door de Caravaan, worden door het team van deskundigen gewaardeerd op GOTIK-procescriteria: Geld, Organisatie, Tijd, Informatie en Kwaliteit. Niet op de inhoud van het idee maar over de realisatiekansen en de organisatiekracht van het idee.

Deze ideeën/onderwerpen worden ondergebracht in 4 vakken: A) **Gewoon doen**, nieuwe ideeën al dan niet met bestaande partijen en middelen (geen consequentie voor het cultuurbudget), B) Willen we **startklaar maken**. De uitvoering voorbereiden op middellange termijn met mogelijk nieuwe middelen en nieuwe organisatie, C) Moet **op gebroed worden**. De uitvoering onderzoeken en kijken of het op lange termijn georganiseerd kan worden met nieuwe middelen en organisatie, D) **Doorgaan**. Het is een bestaande activiteit/organisatie en moet vooral blijven.

A	B	C	D
Gewoon Doen	Startklaar maken	Op broeden	Doorgaan

Deze indeling in 4 vakken wordt op de site van de Cultuurvisie gepubliceerd.

De onderwerpen onder A kunnen met bestaande energie, middelen, organisaties, persoonlijke inzet en connecties worden uitgevoerd. Het platform van de Cultuurcaravaan wordt daar voor gebruikt en het productieteam blijft actief, het denkt en doet mee om de A-onderwerpen verder te brengen. De onderwerpen onder D worden al uitgevoerd en gaan gewoon door. Ze zijn van belang om te weten omdat het vaste cultuurstenen van Hellendoorn zijn. Categorie D geeft ook een overzicht van de activiteiten die behouden moeten blijven.

Blijven de onderwerpen onder B en C over. Dat zijn onderwerpen die volgens GOTIK principes op uitvoerbaarheid getoetst moeten worden.

Voor het maken van keuzes op basis van goede en inlevende gesprekken tussen inwoners zijn 16 onderwerpen wel het maximum. Het plafond van 16 voor het jaar 2018 wordt ingegeven, doordat de raad heeft aangegeven, dat de cultuurvisie gaat over het totale cultuurbudget maar dat dat niet in "één keer op de kop wordt gezet". Dus nieuwe onderwerpen moeten een plek krijgen zonder dat het oude direct wordt ingeruild. Daarnaast zijn 16 nieuwe cultuuronderwerpen invoeren in één jaar ook organisatorisch niet te handelen.

Deze 16 onderwerpen komen uit B, eventueel aangevuld uit C en worden vervolgens geprioriteerd tijdens de keuzebijeenkomst in de festivalweek in januari 2018 (methodebeschrijving volgt hieronder). Tijdens de caravaanperiode zijn er veel gesprekken met inwoners en organisaties, in allerlei vormen, live en digitaal. De opbrengsten van al deze gesprekken komen op het Cultuurfestival terug. Ze vormen de inspiratie en input voor mensen die keuzes moeten maken en komen wellicht in een aantal gevallen via een presentatie in de Festivalweek terug in een van de vier vakken.

De B-onderwerpen komen op de keuzebijeenkomst 2018 met een maximum van 16.

De C-onderwerpen vullen de B-onderwerpen aan tot ze de 16 bereikt hebben.

Mocht het zijn dat er meer dan 16 nieuwe cultuuronderwerpen B en C zijn, dan gaat het productieteam in 2018 een bredere discussie aanzwengelen over cultuurontwikkelingen met de Hellendoornse bevolking, cultuurpartners en de raad. Omdat er dan sprake is van grootschalige nieuwe agendering.

2.2 Keuzes maken

De eerste keuzes zijn gemaakt door onderwerpen in te delen in ABCD. Dit doet het team van deskundigen. Dat waardeert de realisatiekansen van het onderwerp op Geld, Organisatie, Tijd,

Informatie en Kwaliteit (GOTIK). En het benoemt aandachtspunten. En op basis daarvan stellen de deskundigen een lijst van maximaal 16 onderwerpen op.

De tweede keuze richt zich op de prioritering van de 16 onderwerpen. Dit doen 100 inwoners uit de gemeente Hellendoorn op basis van goede gesprekken waarbij 'goed' staat voor een gezamenlijke uiteenzetting van wederzijdse argumenten. We kiezen voor deze gespreksvorm boven het enkelvoudig stickeren van ideeën, omdat het juist gaat om een brede dialoog over Hellendoornse cultuur. Een werkvorm die we daarvoor gebruiken is afgeleid van een vorm die in Antwerpen gebruikt wordt waarbij honderden inwoners jaarlijks de agenda van de stad samen opstellen en keuzes maken.

De Bonte Honderd gaan over de 16 onderwerpen met elkaar in gesprek. Afhankelijk van het aantal deelnemers zijn er een aantal tafels met per tafel 8 deelnemers. De deelnemers krijgen elk 12 muntjes mee (die staan voor een bepaalde waarde/prioritering) die ze op onderwerpen moeten leggen. Er zijn twee spelregels: 1. je mag pas iets op een onderwerp leggen als minimaal 3 anderen aan de tafel dat ook doen. En 2. je inzet geldt pas als er minimaal 8 muntjes liggen. Daardoor moeten mensen bondjes sluiten en kunnen ze niet alles evenredig verdelen, maar moeten ze echt keuzes maken. Dat betekent dus ook dat er onderwerpen afvallen. Ze kunnen ook niet alleen kiezen voor hun 'eigen ding', maar moeten zich verdiepen in het idee van de ander.

Aan het eind worden de uitkomsten van 12 (bij 96 deelnemers) of 13 (bij 104 deelnemers) tafels opgeteld en zijn de prioriteringen helder.

We kiezen voor dit model. Het is een laagdrempelige manier om complexe onderwerpen te bespreken, het is leuk, het gaat puur over de onderwerpen die op tafel liggen, er wordt niks anders bij gehaald en het is transparant want iedere deelnemer zit aan en doet mee met het maken van keuzes.

Deze werkvorm duurt circa anderhalf tot twee uur.

Met de hoogst scorende onderwerpen gaat Hellendoorn (inwoners, organisaties, gemeente) in 2018 aan de slag.

2.3 Mensen en organisaties

Aan de Cultuurcaravaan gaan vele inwoners van Hellendoorn meedoen via enquêtes, gesprekken, meningen geven, optredens, deelname aan online-platform, actief meedoen op het Festival in januari, enz. Iedereen wordt permanent uitgenodigd en kan letterlijk en figuurlijk aanhaken. Vele Hellendoorners kiezen er waarschijnlijk voor om gewoon onderwerpen uit te voeren (vak A) of willen dat een idee blijft bestaan (vak D). Daarnaast gaan maximaal 100 Hellendoorners de uiteindelijke keuzes maken voor de nieuwe onderwerpen die uitvoerbaar lijken (vak B en C) Deze 100 mensen, de Bonte Honderd, zijn inwoners, van wie er 50 bijeengebracht zijn tijdens het proces en 50 die op basis van loting uitgenodigd zijn.

Tijdens de caravaanperiode worden mensen gevraagd of ze bij de 'Bonte Honderd' willen horen. Mensen moeten zich inschrijven en akkoord gaan met de voorwaarde dat zij dus ook echt aanwezig zullen zijn op 20 januari en/of voor vervanging zorgen en dat ze weet hebben dat ze pas mee mogen doen als zij een persoonlijke toegangskaart voor de keuzebijeenkomst krijgen. Uiteindelijk loten we uit deze groep (als het er meer zijn) 50 mensen.

De andere 50 worden gekozen door loting. Criteria zijn M/V, spreiding over gemeentegebied (wijk/dorp), leeftijd. Deze inwoners krijgen een persoonlijke uitnodiging. Deze wordt naar alle gelote mensen verstuurd.

We kiezen voor een groep van honderd, omdat we het van belang vinden dat een verscheidenheid aan inwoners met elkaar in gesprek gaat (deliberatie) en niet alleen een mening geeft alsof het een referendum is. Het gaat namelijk ook om de kwaliteit van het gesprek. Tweede argument zijn de

landelijke ervaringen met grotere bijeenkomsten zoals een G1000. Om honderd mensen in te loten moeten er er 1666 persoonlijk worden uitgenodigd. Een opkomstpercentage bij loting is rond de 6%.¹. We houden daar rekening mee bij het aantal mensen dat we via loting gaan benaderen. Honderd mensen is voldoende massa om te zeggen dat een grote groep inwoners actief meebeslist en tegelijkertijd is dit in organisatorische zin goed te doen.

¹ Platform G1000 adviseert om 10.000 kiesgerechtigden in te loten om 600 deelnemers te genereren